

'Floribus Decora', eens een bloeiende vereniging in Esch

Door Nettie van de Langenberg-Scheepers

In de zestiger jaren ontstonden er in Esch allerlei initiatieven tot het oprichten van nieuwe verenigingen. Mensen hadden behoefte aan activiteiten in clubverband. Het verenigingsleven floreerde!. Zo werden in 1966 korfbalvereniging 'Tovido', het Dameskoor en carnavalsvereniging 'Bacchus' opgericht. Ook werd toen de Essche 'Bierpomp' gebouwd. Op 28 maart 1966 werd tevens op initiatief van Piet van Boxtel, een dahliavereniging opgericht met de fraaie Latijnse naam 'Floribus Decora'. In het Nederlands vertaald, betekent dit: 'versier het met bloemen'. Prof. Frans Geboers, oud-leraar aan het Klein Seminarie in Sint Michielsgestel, bedacht deze naam. In het jaar dat de dahliavereniging haar veertig jarig bestaan vierde, werd duidelijk dat de club voor de vierde maal afstand zou moeten doen van haar tuin.

De oprichting van 'Floribus Decora'

Toen Piet van Boxtel nog in Boxtel woonde, was hij lid van de Buxtelse tuinbouwvereniging 'Ceres'. Deze club kweekte naast dahlia's en chrysanten ook groenten. Door zijn huwelijk met T. Schoonus verhuisde Piet naar Esch. Hij nam contact op met diverse Esschenaren en polste of ze belangstelling hadden om hier ook een dahliavereniging op te richten. Zijn voorstel viel in goede aarde en zo kwam men tot de oprichting van 'Floribus Decora'.

De meeste mensen kenden de dahlia alleen als boerenbloem, een grote struik met veel bloemen! De bedoeling van de vereniging was duidelijk. Men wilde dahlia's kweken zoals het door kenners bedoeld was. In artikel 3 van de oprichtingsakte lezen we; *De vereniging heeft ten doel het kweken van dahlia's te bevorderen door het ten behoeve van haar leden verwerven en uitgeven van gronden, bestemd voor het kweken van dahlia's (eventueel chrysanten), het geven van voorlichting, het maken van propaganda, de in- en verkoop van zaden, planten en meststoffen, terwijl zij voorts dat doel tracht te bereiken door andere geoorloofde middelen¹).*

Om de bereikbaarheid van het doel te ondersteunen, was er tevens een tuin- en huishoudelijk reglement opgesteld. Voorzitter Piet van Boxtel werd bijgestaan door secretaris Ad van Brunschot en penningmeester Wim Doevendans. Samen vormden zij het bestuur van de kersverse vereniging. Vijf jaar na de oprichting gaf voorzitter Piet van Boxtel het stokje over aan Piet Jansen. Deze moest om gezondheidsredenen in 2003 de voorzittershamer doorgeven aan Theo Gruijthuizen, de laatste voorzitter van de vereniging.

Het verhaal achter de dahlia

De Azteken in Mexico kenden de dahlia als knol en gebruikte deze voor hun voedselvoorziening. Toen de Spanjaarden rond 1500 Mexico veroverden vonden deze de knollen te vies om te consumeren en deden er verder niets mee. De 'Herfstkoningin' sluimerde lange tijd vreedzaam in Mexico totdat Europese kwekers haar opmerkten. Vincente Cervantes (1755-1829) was directeur van de botanische tuin van Mexico-stad en stuurde dahliazaden naar de in Madrid wonende Antonio José Vannilles.

Deze Antonio was in 1790 de eerste die de dahlia in Europa tot bloei bracht. Rond 1800 kwam er wat meer leven in de brouwerij en werd de plant in bloei getrokken in verschillende botanische tuinen van Madrid en later in Berlijn. Zo begon de dahlia dus rond 1800 aan haar zegetocht over de hele wereld. Momenteel kent de plant 40.000 geregistreerde soorten.

De Mexicaanse bloem werd vernoemd naar de Zweedse botanicus Andreas Dahl (1751-1789) Dahl was een leerling van de beroemde Linnaeus.

Locaties van de dahliatuin.

De eerste tuin werd ingericht pal achter het oude gemeenschapshuis aan de Groenweg. (Nu Willibrordus- en Anthoniusweg). De gemeente had deze grond beschikbaar gesteld en vol enthousiasme ging men aan de slag. Omdat de dahlia in een groot kleuren- en vormen- assortiment te krijgen is, waren de bestellingen in februari jaarlijks een heel gepuzzel. De tijd die eraan werd besteed resulteerde altijd in een zeer gevarieerde keuze. De orders voor de dahlia's werden jarenlang geplaatst bij de firma Lindhout Ornata in Noordwijk

Na enige jaren had de gemeente dit terrein zelf nodig en werd de tuin op het zelfde perceel zo'n vijftig meter naar achteren verplaatst. Hier groeiden en bloeiden de dahlia's en chrysanten weelderig. De leden hadden in middels de nodige ervaring opgedaan. Op één stengel mocht slechts één bloem bloeien. Alle andere zijscheuten moest men dieven. In 1976 bleek echter dat de leden met de 'groene vingers' door de gemeente weer van het kastje naar de muur werden gestuurd, omdat de dahliatuin wederom in een bestemmingsplan bleek te liggen. Marinus van Brunschot en zijn vrouw Gerada van

den Akker waren bereid om een perceel bouwland aan de Kromakker voor tien jaar te verhuren aan Floribus Decora. (nu achter huidige garage van Kuringe aan de Kromakker) In die tijd telde de vereniging diverse leden van de familie van Brunschot. De huur bedroeg tweehonderd gulden en werd elk jaar verhoogd met 6%. Het contract ging in op 13 januari 1976. Tien jaar later werd er weer een tienjarig contact afgesloten met Gerarda van Brunschot- van den Akker. Marinus haar man was op 25 mei 1976 overleden. Dit keer werd de huur verhoogd naar driehonderd en vijftig gulden met een jaarlijkse verhoging van 3%.

Geloof het of niet maar in 1990 was het weer het gemeentebestuur, van de toenmalige zelfstandige gemeente Esch, die roet in het eten strooide. Tijdens de raadsvergadering van juni 1990 had de gemeenteraad definitief besloten tot de aankoop van enkele percelen grond van mevr. Van Brunschot – van den Akker ten behoeve van een ontsluitingsweg op de Kromakker. Bij de transactie van de betreffende grond was men mede overeengekomen dat de gemeente zorg zou dragen voor de verplaatsing van de tuin. Het bestuur van Floribus Decora zag de bui al hangen en ging zelf op zoek naar een nieuwe locatie. De vereniging liet toen het oog vallen op de tuin van de Heilige Willibrordus parochie achter de pastorie en het kerkhof. In zijn brief schreef de voorzitter: *'Omdat de dahliavereniging vanaf augustus tot november zowel dahlia's als chrysanten en bijmaterialen om niet ter beschikking stelt aan het kerkbestuur, hebben we veel belangstelling voor de tuin achter het kerkhof'*. Pastoor Smulders reageerde welwillend op deze brief: *'Welwillend vanwege de personele unie tussen 'Floribus Decora' en de bloemversiergroep van onze parochie; welwillend ook vanwege het door U gemelde feit dat de dahliavereniging jaarlijks bloemen en bijmaterialen ter beschikking stelt aan de kerk'*. De bloemversiergroep bestond uit Cees Scheutjes en Piet Jansen beiden lid van 'Floribus Decora'. Jarenlang hebben zij op voortreffelijke wijze de H. Willibrorduskerk en de Mariakapel versierd bij blijde en droevige gebeurtenissen. De dahliaverenging werd ook vaak ingeschakeld bij diverse gebeurtenissen in het dorp zoals het versieren van het gemeenschapshuis bij festiviteiten maar ook bij de opening van de van de nieuwe Willibrordusschool in de Postelstraat op 16 september 1980 stond de vereniging haar mannetje. En zo gebeurde het dat er door beide besturen op 7 november 1990 een overeenkomst tot verhuur van de grond voor een periode van twee jaar getekend werd. Na afloop van deze termijn zou de huurperiode telkens met één jaar verlengd worden. De huur bedroeg 125 gulden per jaar. Op 1 januari 1991 was de vierde dahliatuin een feit.

Beoordeling van de kweekresultaten

Aan het einde van het kweekseizoen vormde de tentoonstelling het jaarlijkse hoogtepunt met daarbij de prijsuitreiking voor de beste kweekresultaten. De wisselbeker en prijzen waren een stimulans om het kweken en de onderlinge competitie te bevorderen. Daarbij telden de tuinkeuringen gedurende het gehele kweekseizoen en de z.g. tafelkeuringen op het einde van het bloeiseizoen. De keuringen waren een serieuze aangelegenheid en werden zorgvuldig uitgevoerd.

De tuinkeuring begon zodra de gewortelde dahlia stekplanten in de grond zaten. De tuinkeuring was verdeeld over zes keuringen door drie koppels van twee onafhankelijke personen, die per seizoen tweemaal de tuin keurden. Tijdens de keuringsperiode konden zij vrijblijvend de tuin bezoeken en de aparte tuintjes keuren. Er werd gelet op het onderhoud van de tuintjes, het schoffelen en los houden van de grond, het 'pluizen' (dieven) van de bloemen en het opbinden van de planten. Voor de tafelkeuring kon elk lid drie grootbloemige dahlia's van de zelfde kleur aanleveren. Ook was het mogelijk om vijf pompoenen (klein soort dahlia) met de zelfde kleur te presenteren. De bloemen werden onder nummer gepresenteerd op een daarvoor bestemde tafel. Ook deze keuring vond plaats door onafhankelijke, niet clubgebonden deskundigen. De eerste keuring was omstreeks half augustus. De tweede ongeveer veertien dagen later en de laatste keuring altijd op woensdag voor de open dag of de tentoonstelling.

De tentoonstellingen, 'een lust voor het oog'

Jaarlijks werd door de vereniging, meestal in het tweede weekend van september, een tentoonstelling ingericht. Dit was het hoogtepunt van het kweekseizoen. Uit de leden werd een aparte tentoonstellingscommissie gevormd, die de organisatie leidde. De notulen van de vergaderingen geven duidelijk aan dat het organiseren van de bloemenshows geen kleinigheid was en dat er met man en macht gewerkt werd om iedere keer opnieuw een kleurrijke tentoonstelling neer te zetten. Aanvankelijk werden de exposities gehouden in het oude gemeenschapshuis aan de Groenweg, later in Dorps huis 'De Es' in de Dorpsstraat. Aan creativiteit geen gebrek! Er passeerden leuke onderwerpen de revue, zoals de Riddertijd, Olympische spelen, de Jaargetijden, de Romeinse Tijd maar ook Sprookjes, het Boerenleven en Oud en Nieuw enz.

De exposities werden altijd druk bezocht. Tijdens het 12½ jarig bestaan in 1978 telde men 700 bezoekers. Een jaar later waren dit er 1370 en in 1981 mocht de vereniging 1500 betalende

bezoekers verwelkomen in Esch. Tot 1986 bleef de belangstelling groot maar daarna begon het bezoekersaantal terug te lopen. Daar de animo voor de expositie in 1988 tegen viel, besloot de vereniging, om in het vervolg, de tentoonstelling te vervangen door het openstellen van de dahliatuin. Slechts tweemaal werd er nadien nog een bloemenshow ingericht en wel in 1991 en 1996.

Toen de club op 21 september in 1991 haar vijftienvijftigjarig bestaan vierde, pakte men nog eens groots uit met de 'zilverenbloemenshow'. Het thema bestond toen uit onderwerpen zoals de Essche Bierpomp en korfbalvereniging 'Tovido' die beiden ook hun vijftienvijftig jarig jubileum vierden. De 'gouden koets' werd als decorstuk gebruikt als symbool van het zilveren huwelijk van Koningin Beatrix en Prins Claus.

Voor de tentoonstelling in 1996 was men uitgeweken naar de dwarsdeel schuur van de familie Plantema op Baarschot. Het dertig jarig bestaan werd gevierd in samenwerking met de organisatie van Open Monumentendag en Heemkunde Kring 'De Kleine Meijerij'. Samen wisten ze er iets moois van te maken.

Het doek valt voor 'Floribus Decora'

Tijdens de jaarlijkse open dag vierde 'Floribus Decora' op 20 september 2006 haar veertig jarig bestaan. Jubilaris Jo van der Aa, die al vanaf de oprichting lid was, ontving de eerste prijs van de tuinkeuring. Wederom genoten veel belangstellenden van de uitbundige bloempracht. Helaas voor het laatst op deze locatie. Het voortbestaan van de club hing aan een zijden draadje. Al in november 2000 had het parochiebestuur in een brief kenbaar gemaakt dat de parochie kampte met een krapte in de ruimte op het kerkhof. Daarom had het bestuur besloten tot uitbreiding van het kerkhof over te gaan en daartoe een gedeelte van de grond, die bij de dahliavereniging in gebruik was, te bestemmen. Gelukkig liet de uitbreiding nog jaren op zich wachten. Maar inmiddels had Zorggroep Elde ook een oogje laten vallen op een stuk grond van de dahliatuin. Dit perceel en de ruimte van vier te slopen bejaardenwoningen en een eengezinswoning aan de Weiakker, wilde men benutten voor de nieuwbouw van achttien zorgwoningen. Toen het parochie bestuur van de H. Willibrorduskerk en Zorggroep Elde het eens werden over de aankoop van de grond was het voor 'Floribus Decora' duidelijk dat zij voor de vierde maal hun stekkie moesten verlaten. Aanvankelijk schreef voorzitter Theo Gruijthuizen nog een brief aan het gemeentebestuur van Haaren met het verzoek de dahliavereniging een ander stuk grond in het dorp toe te wijzen. Verhuizen naar een nieuwe locatie bleek echter niet haalbaar door de hoge kosten en het werk dat verzet zou moeten worden om de nieuwe tuin toegankelijkheid te maken. In de bloeitijd telde de club 22 leden en was er zelfs een wachtlijst. Maar het ledenaantal en de leeftijd van de zeven overgebleven leden speelden ook een rol bij de eventuele doorstart van de club. Zo waren Jo van der Aa en Gerrit van Dun meer dan veertig jaar actief bij de club betrokken en vierde Cees Scheutjens in 2003 zijn zilveren jubileum. Toen op 2 juni 2008 definitief het doek viel, waren Lenie Toelen, Jan Rijken en Toon van Esch evens 25 jaar lid van 'Floribus Decora'. Samen met Theo Gruijthuizen sloten zij voor het laatst de deur van clubhuis 'Het Stekje'

Eerbetoon voor 'Floribus Decora'

De zorgwoningen kwamen er. Na een periode van voorbereiding werd op 11 november 2008 op feestelijke wijze de eerste bouwhandeling verricht door Mevr. Stuijck. Door enkele scheppen cement in de fundering te gooien, gaf zij een officiële aftrap voor de start van de bouw. Men verwachtte toen dat medio augustus 2009 de bouw gerealiseerd zou zijn. Jos van Helvoort was als vrijwilliger in dienst van Zorggroep Elde om als opzichter de nieuwbouw te begeleiden. Hij begeleidde ook de sloop van 'Het Stekje', het voormalige clubhuis van de dahliavereniging aan de Weiakker. Tijdens het slopen, zag hij het bord met de tekst 'Floribus Decora' hangen en vond dat daar iets mee moest gebeuren. Een club die veertig jaar klaar gestaan had voor de gemeenschap van Esch, verdiende een ereplaats. Hij vroeg of dit bord opgeknapt kon worden en een plaats kon krijgen in appartementenblok B. Dit appartementenblok ligt naast de voormalige bloementuin en het clubhuis stond ongeveer halverwege het bouwblok. '*Een betere plaats is niet denkbaar*'. Zijn verzoek werd gehonoreerd en tijdens de officiële opening van de appartementen in 2009 kreeg het een plaats in woonblok B, zodat de herinnering aan het kleurrijke verleden van 'Floribus Decora' zou blijven voortbestaan.

Anno 2022 siert het bord van Floribus Decora nog steeds de gevel van het appartementencomplex. De appartementen worden inmiddels niet meer gebruikt als zorgwoningen maar hopelijk kunnen de huidige bewoners het initiatief van Jos van Helvoort waarderen en wordt het kleurrijke verleden van Floribus Decora nog lang in stand gehouden.

